

Tallinna ülikool ikkagi tulekul

Kui suur peab olema ülikool? See on küsimus, millele Eesti kõrghariduse tuleviku üle arutledes on püütud vastust leida, mõnikord on isegi vihjatud, et Eestisse mahubki ainult üks ülikool.

Ühest vastust pole siiski olemas, sest ülikooli kui institutsiooni tegevus ja ülesanded on mitmekesised. Nagu igasuguse muugi tegevuse korral ühiskonnas, oleneb töös osalejate optimaalne hulk ülesandest endast: uue kirtee rajamiseks on vaja päris palju tegijaid, aga mallet millegipärast ei taheta rohkema kui kahe inimese osavõtul mängida. Kõiki kaasava intelligentse vestluse võimaldamiseks ei tohiks osalejate hulk ületada ühe söögilaua taha istujate hulka.

Euroopa vanad ülikoolid alustasid sajandeid tagasi oma tööd kõigest mõnekümne, või heal juhul mõnesaja üliõpilasega. Kuigi tuntuimad nüüdisaja ülikoolid on Eesti mõistes väga suured, on nendes mõistetud ka eelseid, mida teaduse ja õppekeskkonna arengule pakuvad väiksemad, interdistsiplinaarsed allüksused. Kõige tuntum näide säärase struktuuri kasutamisest on Oxfordi ülikool, mis praegu koosneb 41 iseseisvast kolledžist. Nende keskmine üliõpilaste arv on kõigest 340.

Tallinn on rikas linn mitte ainult elanike arvu ja majanduse, vaid ka humanitaar- ja sotsiaalteaduste-alaselt potentsiaalilt. Sellel taustal mõjub paradoksina, et Tallinnas pole tekkinud jõuvarusid ühendavat akadeemilist keskkonda – Tallinna Ülikooli. Ei ole raske ennustada, et mõne aasta möödudes ka see mõte Tallinna Ülikoolist reaalsuseks saab. Üheks takistuseks on olnud Tallinna Pedagoogikaülikooli (TPÜ) täpselt

Mikko Lagerspetz

Eesti Humanitaar-instituudi rektor

määratlemata roll õpetajate ettevalmistamisele keskendunud kõrgkooli ja nüüdisaegse teadusülikooli vahel.

Samas on selge, et tekkivast Tallinna Ülikoolist moodustab TPÜ niikuinii olulise osa. Viimastel aastatel on TPÜ teaduslik kaal oluliselt kasvanud teadusintituutide ülikooliga ühinemise teel; riiklikest ülikoolidest on just TPÜ kõige selgemini teadvustanud uuendamise vajadust. Seniste pingutuste tulemuslikkust kinnitasid ka humanitaarteaduslike õppekavade akrediteerimisel osalenud välisekspertid.

Eesti Humanitaarinstituut on seni ainus humanitaaralast kõrgharidust andev eraülikool Eestis. Eraõiguslik omandivorm ei ole 1988. aastal asutatud Humanitaarinstituudi jaoks aga kunagi olnud omaette eesmärk; selleks on olnud vaba ja kõrgetase-

melist humanitaarharidust võimaldava töökeskkonna loomine. Eraõiguslik staatus on pigem andnud kõrghariduse muutusi kartvatele riigiülikoolide esindajatele võimaluse katsuda meid ühiskonnas marginaalsesse seisundisse suruda. Majanduslikult edukad on erakõrgkoolidest ainult äri- ja juurakoolid; samas on Humanitaarinstituudi

õppejõud endale püstitanud ülesandeid, mis ulatuvad kõrgemale üldhariva liisaõppe võimaldamisest tulevastele juristidele või äritegelastele. Osalemine tulevase Tallinna Ülikooli õppevormide, organisatsiooni ja vaimu kujundamisel kuulub nende ülesannete hulka.

Kui suur peaks üks ülikool olema? Näiteks rahvusvaheliste koostöövõimaluste tõhusa kasutamise ja õppekeskkonda kujundavate investeringute jaoks on suurus kindlasti oluline; õppetöö korraldamise ja üliõpilase isiksusliku ja erialase arengu jaoks on aga vaieldamatuks plussiks õppejõudude ja üliõpilaste ning erinevate teadusharude vaheline lähedus, mida võimaldab väike, aga interdistsiplinaarne keskkond.

TPÜ ja Humanitaarinstituut on otsustanud lähedasemale koostööle asuda Tallinna akadeemilise keskkonna

kujundamise nimel.

Tegemist ei ole veel juuriidilise või majandusliku ühinemisega, mis saavad teoks alles Tallinna Ülikooli loomisel vastavate riigiorganite poolt. Alustatud koostöö puudutab üliõpilaste liikuvust ja õppetöö omavahelist koordineerimist, ning

” Ei ole raske ennustada, et mõne aasta möödudes ka see mõte Tallinna Ülikoolist reaalsuseks saab.

püüab koondada bakalaureuse- ja kraadiõppes ning teadustööl kasutatavaid jõude. Selle tulemusel leiavad loodetavasti kinnitust ka laiema akadeemilise üldsuse ja haridusministeeriumi silmes siin esitatud väited ülikoolide vajaliku suuruse või väiksuse ning Tallinna ülikoolihariduse tulevaste arenguvõimaluste ja -vajaduste kohta.